

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep

0033 OSLO

Vår ref.:
18/2822-18
Løpenr.:
55721/19

Saksbehandler:
Synnøve Lode
Tlf. dir.innvalg:
77 78 81 67

Arkiv:
S82 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
01.10.2019

Høringsuttalelse - Nasjonal ramme for vindkraft på land

Fylkesrådet i Troms behandlet i møte 01.10.2019, sak 213/19 «Høringssvar – nasjonal ramme for vindkraft på land» med høringsfrist 01.10.2019.

Vedlagt er fylkesrådet i Troms sin tilråding til høringsuttalelse som skal behandles i fylkestinget 15. oktober 2019:

«Fylkesrådet tilrår fylkestinget å fatte slikt vedtak:

1. Fylkestinget i Troms vedtar høringsuttalelsen til Nasjonal ramme for vindkraft.
2. Høringsuttalelsen sendes over til Olje- og energidepartementet.

Høringsuttalelse:

Innledning

Olje- og energidepartementet (OED) ga i brev av 09.02.2017 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i oppdrag å lede et arbeid med å lage en nasjonal ramme for vindkraft på land. Forslaget skulle inneholde et oppdatert kunnskapsgrunnlag for landbasert vindkraft og kart med forslag til de mest egnede områdene for lokalisering av vindkraft.

I forslaget fra NVE er det pekt ut 13 områder som direktoratet mener er de mest egnede for vindkraft på land i Norge. Departementet ønsker nå innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme og til om det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft på land i Norge.

Høringsfristen for innspill er satt til 1. oktober 2019.

Departementet vil gjennomgå NVEs forslag og høringsuttalelsene før det tas endelig stilling til politikken for vindkraft på land.

Bakgrunn

I oppdragsbrevet fra departementet oppgis bakgrunnen for oppdraget å være ønsket om å legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft i Norge fremover, i tråd med energimeldingen (Meld. St. 25 (2015-2016)). Det vises til at Norge har gode vindressurser, og vindkraften har en produksjonsprofil som er godt tilpasset det norske forbruket over året. De senere år, etter at ordningen med elsertifikater er innført, har det vært mange behandlinger av konsesjonssøknader for vindkraft, og det er blitt gitt konsesjoner til flere vindkraftprosjekter enn det i dag blir bygget ut. Dette har i enkelte tilfeller ført til betydelige lokale konflikter, i tillegg til at det er blitt brukt mye ressurser hos aktørene som har utviklet vindkraftprosjektene, samt hos nettselskapene, i forvaltningen og blant andre berørte parter. Departementet mener at disse erfaringene tilsier at det, til en viss grad, er behov for å styre hvor det søkes om konsesjon fremover.

Formål

Formålet med nasjonale ramme for vindkraft er å bidra til at de beste vindkraftlokalitetene blir valgt når det søkes om konsesjon. I tillegg skal nasjonal ramme bidra til mer forutsigbarhet, at konsesjonsbehandlingene blir mer effektive og bidra til å dempe konflikter.

Innhold

Kunnskapsgrunnlag

Rapporten som NVE har overlevert departementet inneholder et oppdatert kunnskapsgrunnlag som omhandler virkninger av landbaserte vindkraftverk for relevante miljø- og samfunnsinteresser. Vindkraft er arealkrevende, og i områder som peker seg ut til å være aktuelle for utbygging vil det alltid være flere arealbruksinteresser. Erfaringer fra tidligere konsesjonsbehandlingene viser at vindkraftverk kan påvirke et bredt spekter av miljø- og samfunnsinteresser. Eksempler på interesser som ofte har overlappende arealbruk med potensielle utbyggingsområder for vindkraft kan være friluftsliv, naturmangfold og reindrift. Det vil være noen interesser som kan sameksistere og gi positive synergieffekter med vindkraftverk, mens andre interesser kan bli forringet. Hvilke virkninger vindkraftverk vil ha for de ulike miljø- og samfunnsinteresser avhenger også av lokale forhold.

Kunnskapsgrunnlaget er utarbeidet med utgangspunkt i miljø- og samfunnsinteresser som har vært tema i tidligere konsesjonsbehandlingene som NVE har hatt, og er ikke uttømmende når det kommer til mulige virkninger. Det er også gjort samfunnsøkonomiske analyser knyttet til beregning av hva slags nettkapasitet områdene har i dag og hvilke behov som må dekkes dersom vindkraftutbygging skal være aktuelt. For Nord-Norges del vises til at landsdelen i store trekk er selvforsynt med kraft i dag, slik at ny produksjon i stor grad må fraktes sørover eller selges ut av landet. Dette forutsetter en omfattende utbygging av overføringslinjer, og reduserer den samlede lønnsomheten av nye vindkraftverk i nord. Kunnskapsgrunnlaget i rapporten ligger til grunn for vurderingene av hvilke områder som egner seg best til vindkraftutbygging.

NVEs forslag til egnede områder for vindkraft

NVE startet ut med å peke på 43 analyseområder (eksklusjon, analyse, utvelgelse). Sektormyndighetene og fylkeskommunene ble bedt om å gi faglige innspill til de ulike områdene.

Troms fylkeskommune har i brev av 22.10.2018 gitt innspill til viktige regionale interesser, i forbindelse med NVEs arbeid med nasjonal ramme for vindkraft på land. Innspillene var faglig informasjon av overordnet karakter.

Den andre delen av NVEs forslag til nasjonal ramme er et kart over de 13 områdene som NVE mener er egnede områder for lokalisering av nye vindkraftverk på land. I arbeidet med å

peke ut disse områdene er det gjort omfattende analyser som bygger på det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget.

Det samlede kunnskapsgrunnlaget om virkninger av vindkraft på land med alle fagrapportene ligger på [NVEs nettsider](#). Analysene er omfattende, men gjort på et overordnet nivå. Det innebærer at det vil være steder innenfor de utpekte områdene som vil være lite egnet for vindkraft. Samtidig vil også steder utenfor de utpekte områdene kunne være egnet for vindkraft. På bakgrunn av dette vil konsesjonsbehandling av enkeltprosjekter være avgjørende for å vurdere om et sted er egnet for vindkraft. Kartet vil likevel brukes som et styringsverktøy for hvilke områder som vil bli prioritert fremover. Det vil være mulig å kunne søke om konsesjon også utenfor de utvalgte områdene, men det vil imidlertid være vanskeligere å få konsesjon i et område som ikke er pekt ut i den nasjonale rammen.

Troms

Troms fylke bidrar allerede i betydelig grad til fornybarproduksjon. Troms har bygd ut Fakken vindkraftverk i Karlsøy kommune med 18 vindturbiner, og på Kvitfjell/Raudfjell i Tromsø kommune pågår nå en utbygging med nærmere 70 vindturbiner. Troms har flere store vannkraftutbygginger som Innset, Guolas, Skibotn, Dividalen og Kvæningen kraftverk. I tillegg har det blitt konsesjonsgitt flere titalls småkraftverk i fylket de siste årene. Troms fylkeskommune anbefaler en satsing på oppgradering av eksisterende vannkraftverk for å få en bedre ressursutnyttelse der hvor inngrepene allerede er tilstedeværende. Dette bør sees i sammenheng med de mange revisjonsprosessene som vil komme i Troms de neste årene.

I NVEs forslag til nasjonal ramme har ikke NVE utpekt noen områder i Troms, og bare ett område i Finnmark, som særlig velegnet for ny etablering av vindkraft. To av hovedargumentene er konsekvensene for reindrifta, samt begrensninger i overføringskapasitet. I rapporten fremkommer det at skillet mellom de mest egnede områdene og de mindre egnede områdene ikke er enkelt. I prinsippet kan grensen mellom mest egnet og mindre egnet settes mange steder langs aksene av egnethet blant områdene som er analysert. Det som avgjør om et område er mest egnet eller ikke avhenger av hvor mye vekt som legges på ulike miljø- og samfunnsinteresser, nettkapasitet og produksjonspotensial.

For å øke graden av etterprøvnbarhet, har NVE valgt å presentere åtte områder som nesten ble utpekt. Dette er områder som NVE anbefaler å peke ut dersom det er ønskelig å øke omfanget av områder, eller dersom man ønsker å bytte ut enkelte områder i nasjonale ramme. Et av disse er i grenseområdet mellom nåværende Troms og Finnmark fylker, og omfatter kommunene Loppa, Alta, Kvæningen og Nordreisa.

Området er i utgangspunktet ikke pekt ut som mest egnet da NVE har vært restriktive når det gjelder utpeking i samiske områder. Begrunnelsen er hensynet til reindrift og at det er lite ledig nettkapasitet i disse områdene. I Finnmark og Troms er det lite nettkapasitet til ny vindkraftproduksjon.

Dersom et reserveområde skal tas i bruk, mener Fylkesrådet i Troms at det må tydeliggjøres i nasjonal ramme hvilke kriterier som utløser at et allerede utpekt område vrakes, og at et nytt område kommer over grensen til å være mest egnet. I en slik sammenheng er det viktig å gjøre gode analyser før man tar i bruk et reserveområde. Særlig viktig er det å ta i bruk lokal kunnskap. Troms fylkeskommune har skrevet nærmere om kvalitetene til grenseområdet mellom Troms og Finnmark, hva gjelder friluftsliv, kultur, større sammenhengende områder med urørt preg m.m., i tidligere innspill til de 43 analyseområdene.

Bør det fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft på land?

NVEs rapport er blitt en samlet oversikt over kunnskapsgrunnlaget for vurdering av nye vindkraftverk i Norge, og i tillegg en anbefaling av lokalisering av ny vindkraft på land.

Vindkraft er blitt et kontroversielt tema, og det er derfor viktig at alle berørte fagmyndigheter får fremme sin kunnskap, samt at den samfunnsøkonomiske nytten kan ses i en større sammenheng. Dette har NVE i hovedsak fått til i arbeidet med forslag til nasjonale ramme. Det er hentet inn underlagsrapporter fra alle ulike sektormyndigheter og fagområder som er berørt, og NVE har dessuten beskrevet den samlede kraftproduksjonen i landet opp mot nye behov, sammen med en vurdering av nettkapasiteten og produksjonseffektiviteten.

Fylkesrådet i Troms vil understreke at en slik samlet rapport er et nyttig redskap for fremtidig vurdering av eventuelle nye vindkraftetableringer på land. Samtidig er det klart at dette er en overordnet fremstilling, og at hvert enkelt område må utredes særskilt dersom utbyggingen blir aktuelt. Lokal og regional kunnskap vil i disse tilfellene være av stor betydning.

Fylkeskommunens rolle

I rapporten viser NVE i sine anbefalinger til at flere fylker har laget regionale planer for vindkraft, som er mer detaljert enn NVEs nasjonale ramme, men hvor utfordringen med disse er ulik innretting og at ikke alle tema er hensyntatt. NVE anbefaler imidlertid at dersom det blir laget regionale planer basert på rammearbeidet, så kan de regionale planmyndighetene ta utgangspunkt i et felles kunnskapsgrunnlag om virkninger og et felles datagrunnlag om viktige interesser. Dersom det lages et godt opplegg for regionale planer, kan fylkene vurdere de mest egnede områdene basert på NVEs grunnlagsmateriale og regional kunnskap. Det vil bidra til å styrke fylkeskommunes rolle i vindkraftsaker og bidra til en sterkere lokal og regional forankring samtidig som det støtter opp om fylkeskommune som regional samfunnsutvikler.

Fylkesrådet i Troms mener det er viktig at fylkeskommunene får en sterkere og koordinerende rolle i vindkraftsaker gjennom at det utarbeides regionale planer for vindkraft, som kan være redskap for å få til god forankring på lokalt nivå. Fylkesrådet i Troms mener også at det bør vurderes om konsesjonsmyndigheten kan overføres fra NVE til fylkeskommunene, slik det også kommer frem av Meld. St (2018-2019) om regionreformen, at er en intensjon.

Systemet for vindkraftsaker

Dagens konsesjonsbehandling skjer etter energiloven, som er ulikt annen bruk av areal i kommunene. Kommunene er planmyndighet og regulerer arealbruk gjennom plan- og bygningsloven (pbl), men konsesjonsbehandlingen når det gjelder utbygging av vindkraftverk er frikoplet fra pbl. Dette gjør at kommunene er svekket i sin myndighet og mulighet for påvirkning når det kommer til spørsmål om utbygging av vindkraft.

I likhet med KS mener Fylkesrådet i Troms at kommunenes selvstyre må ivaretas og styrkes i konsesjonsprosessen, og at plan- og bygningsloven også må gjelde for vindkraftsaker. Fylkesrådet i Troms støtter KS i at det bør gjennomføres en offentlig utredning, evt. et lovutvalg, som skal komme med forslag om et nytt regime for vindkraftkonsesjoner, med forutsigbarhet, lokaldemokrati og transparens som grunnleggende forutsetninger.

Lokal og regional kompensasjon fra vindkraft

Det pågår i dag debatter om hva vertskommuner for vindkraft får igjen for utbygging i kommunene deres. Vindkraftkommunene sitter i hovedsak igjen med eiendomsskatt på vindkraftverkene og noe økonomisk aktivitet i anleggsperioden.

Organisasjonen Kraftfylka er kommet med et eget innspill om beskatning av vindkraft (se eget høringsinnspill fra Kraftfylka).

Kraftfylka viser til at vindkraftprodusenter i dag kun betaler normal overskuddsskatt av sin profitt, og ikke grunnrenteskatt, naturressursskatt eller konsesjonskraft- og avgifter. Dette gir konkurransefordel foran vannkraftprodusenter. Lokale og regionale myndigheter får i

utgangspunktet lite. I kommuner der det er eiendomsskatt er det en liten inntekt til kommunen, ellers består den lokale kompensasjonen seg av utbyggingsavtaler.

Fylkesrådet i Troms forutsetter at det blir etablert ordninger som gir varig lokal og regional verdiskaping ved etablering av nye vindkraftverk, Fylkesrådet støtter Kraftfylka i at det vil være mer hensiktsmessig å ha en fast skattesats som går til kommuner og fylkeskommuner. Slik vil det bli mer forutsigbart for politikerne hva de får igjen, og makten går fra utbygger til folkevalgte organ.»

Endelig uttalelse ettersendes.

Med vennlig hilsen

Stine Larsen Loso
ass. stabssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Vedlegg:

Saksprotokoll

SAKSPROTOKOLL

Utvalg: Fylkesrådet
Møtedato: 01.10.2019
Utvalgssak: 213/19

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 18/2822-17
Tittel: HØRINGSSVAR - NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT PÅ LAND

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Fylkesrådet tilrår fylkestinget å fatte slikt vedtak:

1. Fylkestinget i Troms vedtar høringsuttalelsen til Nasjonal ramme for vindkraft.
2. Høringsuttalelsen sendes over til Olje- og energidepartementet.